

Halvering jongvee weidedagen in vijf jaar

Wie is nog blij met de kalverwei?

Kan het kwaad om de kalveren niet meer te weiden? Jongvee wordt net als het melkvee minder geweid dan vroeger. Zeker de kalveren. Ruwvoerteeltdeskundige Bert Philipsen zet zich in voor de kalverwei. „Pas bij 200 dagen weidegang voor jongvee is de opfok geslaagd.“

‘Minste terugslag in groei bij kalveren’

Richard Korrel uit Ouderkerk aan de Amstel (NH) melkt een veestapel van 90 koeien met bijbehorend jongvee op 50 hectare grond. Half mei verwacht hij de kalveren vanaf zes maanden naar buiten te kunnen doen op etgroen. Dan is de graslengte na de eerste maaisnede waarschijnlijk aangegroeid tot 12 à 13 centimeter, het inschaarmoment dat ook bij het melkvee wordt aangehouden. Hij voert wat maïs en luzerne bij in een speciekuip om eiwitovermaat en gebrek aan structuur te compenseren. De door sloten omringde percelen zijn een hectare groot. Gedurende het groeiseizoen streeft Korrel ernaar de kalveren niet opnieuw in een wei te doen die al door de kalveren beweid is. Daarmee optimaliseert hij de mate van besmetting door maagdwormen. Er hoeft dan niet te wor-

den behandeld, maar er vindt wel voldoende immuuniteitsopbouw plaats. Een seizoen later, bij het oudere jongvee, valt aan ontwormen niet te ontkomen. In die leeftijdscategorie behandelt hij eenmaal per jaar, met een pour-on-middel. Hij houdt er rekening mee dat er een paar kalveren in de sloot belanden, als de kalveren voor het eerst naar buiten gaan. Sommige kalveren klauteren uit zichzelf op de kant, maar meestal heeft hij de trekker nodig om ze er weer uit te halen. Korrel geeft niet alleen het jongvee ouder dan een jaar weidegang, maar bewust ook de kalveren onder de leeftijd van een jaar. Omdat ze het grazen dan het makkelijkst aanleren en minder terugslag ondervinden. Korrel: „Als je ermee begint op de leeftijd van het insemineren, krijgen ze veel meer terugslag in groei.“

„Het is zoeken naar een balans tussen maximale groei tijdens de jongveeopfok en de noodzaak van immuniteitsopbouw in de wei en het aanleren van graasgedrag“, aldus Leo Tjoonk van Agrifirm.

In vijf jaar tijd daalde het aantal bedrijven dat weidegang toepast snel. Dat blijkt uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Landelijk stabiliseert het aandeel op circa 70 procent van het totaal, dankzij de geldelijke beloning die de overgrote meerderheid van de zuivelafnemers in Nederland uitkeert. Net zo snel daalde het aantal bedrijven dat jongvee weidegang biedt. Vooral de daling in het eerste levensjaar is groot. In 2007 telde het CBS nog gemiddeld 117 weidedagen in het eerste levensjaar, in 2012 was dat aantal gedaald naar 47 dagen. De CBS-cijfers tonen een vergelijkbare trend in het tweede levensjaar. In 2007 bedroeg het gemiddeld aantal weidedagen 164, vijf jaar later nog 108.

De regionale verschillen zijn groot. In de noordelijke en westelijke weidegebieden is de terugloop van het aantal jongveeweidedagen minder sterk dan in oostelijk en zuidelijk Nederland, waar de verkaveling te wensen overlaat en de veebezetting hoger is.

Balans buiten en binnen

Logisch dat jongvee minder in de wei te vinden is dan vroeger, zegt Leo Tjoonk, sectorspecialist rundveehouderij van Agrifirm Feed. Anders dan bij melkvee wordt er geen weidepremie betaald voor jongvee en op stal houden is veel eenvoudiger. Vergeleken met het wisselende grasaanbod in de wei is een dagelijks rantsoen van constante samenstelling uit de voermengwagen veel praktischer. Bovendien is door de schaalvergroting de verkaveling over het algemeen verslechterd, waardoor het

moeilijker is om jongvee te weiden. Tjoonk: „Jongveeopfok heeft de laatste jaren veel aandacht gekregen. Als de omstandigheden tijdens het weiden niet optimaal zijn, loop je het risico dat het jongvee op een leeftijd ouder dan 24 maanden afkalft. Daardoor kunnen de opfokkosten aanzienlijk stijgen.“ De sectorspecialist denkt dat de neerwaartse trend bij de weidegang van jongvee net als bij melkvee tot stilstand is gekomen. Als er pas voor het eerst wordt beweid nadat er is gekalft, kunnen er immers grote problemen ontstaan met longwormen en maagdarmwormen, zodra het melkvee weidegang krijgt. De Gezondheidsdienst voor Dieren stelt de laatste jaren vaker wormproblemen bij lacterende koeien als diagnose. Om die reden is er ook een tankmelkbewakingsprogramma in het leven geroepen. Volgens Tjoonk is het daarom zoeken naar een balans tussen maximale groei tijdens de jongveeopfok en de noodzaak van immuniteitsopbouw in de wei en het aanleren van graasgedrag. „Begrijp me niet verkeerd, Agrifirm ondersteunt weidegang nadrukkelijk. Ook van jongvee, maar niet jonger dan acht maanden.“

Flinke schade

Ruwvoerteeltdeskundige Bert Philipsen van Wageningen UR Livestock Research legt zich niet neer bij de CBS-cijfers. „De opfok is pas geslaagd als jongvee minimaal 200 dagen weidegang heeft gehad. Niet alleen in het tweede levensjaar, maar ook in het eerste levensjaar. Besmetting met parasieten is essentieel om problemen bij melkvee te

voorkomen. De pensontwikkeling en de algehele gezondheid en ontwikkeling van de kalveren hebben er ook baat bij, als je zo vroeg mogelijk begint in het eerste levensjaar. Bovendien is het bedrijfseconomisch gezien rendabeler om vee te laten weiden dan kuilvoer te voeren. Ook hoeft je de mest niet uit te rijden.“

Philipsen benadrukt de schade die kan ontstaan als vaarzen niet gewend zijn aan weidegang. Een flinke melkproductiedaling en zelfs sterfte kan het gevolg zijn, zo blijkt uit meldingen bij de Gezondheidsdienst voor Dieren. Schertsend noemt Philipsen vaarzen die niet gewend zijn aan weidegang ‘hangjongeren’. „In Ierland wordt er wel gezegd dat afgekalfde vaarzen in 14 dagen tijd gewend zijn aan het grazen. Misschien is dat zo als er dag en nacht maximaal weidegang wordt toegepast. Dan hebben de vaarzen geen keus. Maar in Nederland wordt er veel bijgevoerd. Vaarzen kunnen zich dan tevreden stellen met het voeraanbod op stal. Zeker op bedrijven met een melkrobot is dat het geval.“

Diploma weidegang

Zonder scholing kan het middel erger zijn dan de kwaal, beseft de ruwvoerteeltdeskundige. Kennis van het wisselende grasaanbod, afstemming van de groeps grootte van het jongvee op de perceels grootte en inzicht in de levenscyclus van maagdarm- en longwormen in de wei zijn noodzakelijk. Philipsen: „De opfokker verdient een diploma als het jongvee na 200 dagen weiden gezond en wel genoeg is gegroeid.“ ■

‘Kalveren weiden mooi gezicht en gezond’

Het melkveebedrijf van de familie Wiggelo uit het Betuwse Dodewaard bestaat uit 70 koeien, 70 stuks jongvee en 35 hectare lichte rivierklei. De koeien worden volop geweid, dit jaar al vanaf half maart. Drachtige pinken lopen na de eerste snee het hele weideseizoen buiten in een perceel op afstand en ook de kalveren krijgen zo vroeg mogelijk en veel weidegang, vertelt Sven Wiggelo. „We willen ze het zo vroeg mogelijk leren, vanaf een leeftijd van zes maanden. We hebben er ook niet zoveel, dat scheelt. Op stal kost het voeren bij ons minstens zoveel tijd en we kunnen de stalruimte goed gebruiken. Weidegang is gezond, ook voor de kalveren, vers gras is nog altijd het goedkoopst en het is gewoon een mooi gezicht. Je moet wel iedere dag consequent de watervoorziening controleren.“

De kalveren worden geweid op een perceeltje dat iets lager ligt ten opzichte van de omgeving. Met een goede omheining voorkomt dat gedoe bij de eerste keer inscharen. Het perceel ligt ook goed in het zicht, dicht bij huis. Er kan gemakkelijk bijgevoerd worden. Door bij te voeren met snijmais en krachtvoer blijft de groei op peil als de weersomstandigheden en het grasaanbod te wensen overlaten. De kalveren blijven het hele seizoen in dezelfde wei, dicht bij huis. Dat levert nauwelijks problemen op met maagdarmwormen. Soms wordt er met een pour-on-middel behandeld als de kalveren zichtbaar hinder ondervinden van de parasieten. Maar dat komt niet vaak voor. „Voldoende besmetting is noodzakelijk, anders krijg je er bij het melkvee problemen mee“, weet Sven Wiggelo.

